

॥ अथ श्रीसाईसच्चरित ॥ अध्याय ३४ ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः॥ श्रीसरस्वत्यै नमः॥ श्रीगुरुभ्यो नमः॥ श्रीकुलदेवतायै नमः॥
 श्रीसीतारामचंद्राभ्यां नमः॥ श्रीसद्गुरूसाईनाथाय नमः॥ पूर्वील अध्यायीं उदीमहिमान।
 केलें यथातथ्य कथन। प्रकृताध्यायींही तेंच निरूपण। विवरूं गुणलक्षण पुढारा॥१॥ तीच
 मागील कथेची संगती। तेंच उदीचें वैभव संप्रती। श्रोतीं परिसिजे स्वस्थचित्तीं। सुखसंवित्तीप्रीत्यर्थ॥२॥ रोग
 दुर्धर हाड्याव्रण। कोण्याही उपायीं होईना शमन। साईहस्तींच्या उदीचें चर्चन। करी निर्मूलन व्यथेचें॥३॥ ऐशा
 या उदीच्या कथा अनेक। दिग्दर्शनार्थ कथितों एक। श्रवण करितां वाटेल कौतुक। अनुभवपूर्वक म्हणोन॥४॥
 जिल्हा नाशिक मालेगांवीं। डॉक्टर एक पदवीधर पाहीं। होती तयांचे पुतण्यास कांहीं। व्यथा जी राही न
 औषधें॥५॥ स्वयें वैद्य, स्नेही वैद्य। केले उपचार नानाविध। कुशल शस्त्रक्रियाप्रबुद्ध। थकले निर्बुद्ध
 जाहले॥६॥ रोग तो होता हाड्याव्रण। रूढ अपभ्रंश हाड्यावर्ण। व्याधी महादुर्धर विलक्षण। येईना गुण
 औषधें॥७॥ सर्वोपचार देशी विदेशी। झाले, फिटली सर्व असोशी। करोनि पाहिलें शस्त्रक्रियेशीं। कांहींही
 यशस्वी होईना॥८॥ पुतण्या तों वयानें लहान। वेदना त्या न होती सहन। कष्टें कासावीस प्राण। उद्विग्नमन
 आप्तेष्ट॥९॥ जाहली उपाय-परमावधी। यत्किंचितही शमेना व्याधी। तथा आप्तेष्ट-संबंधी। म्हणती
 आराधा दैवतें॥१०॥ देवदैवतें कुलस्वामी। यांतून कोणीही येईना कामीं। कानीं आलें शिरडी ग्रामीं।

अवलिया नामी वसे हें ॥११॥ ते शिरडीचे संतप्रवर। साईमहाराज योगीश्वर। केवळ दर्शनें व्याधिपरिहार। करिती साचार परीसिलें ॥१२॥ हेत उपजला साईदर्शनीं। निश्चित केलें मातापितयांनीं। पाहूं हा तरी उपाय करूनी। नांव घेऊनि देवाचें ॥१३॥ म्हणती तो महान अवलिया। तेणें निजहस्तें उदी लाविलिया। दुर्धर रोग जाती विलया। अनुभव घ्यावया काय वेंचें ॥१४॥ चला वंदूं तयाचे पाय। करून पाहूं शेवटचा उपाय। तेणें तरी टळो हा अपाय। तरणोपाय हा एक ॥१५॥ असो पुढें ते मातापितर। करूनियां आवराआवर। होऊनि साईदर्शना आतुर। शिरडीस सत्त्वर पातले ॥१६॥ येतांच बाबांचें दर्शन घेतलें। चरण वंदूनि लोटांगणीं आले। दुःख बाळाचें निवेदन केलें। उभे ठेले सन्मुख ॥१७॥ विकळवाणी जोडूनि पाणी। विनटोनि श्रीसाईचरणीं। मुख करोनि केविलवाणी। करिती विनवणी साईशीं ॥१८॥ व्यथापीडित हें बाळ म्हणती। दुःख न देखवे आम्हांप्रती। सुचे न काय करावें पुढती। दिसेना धडगती आम्हांतें ॥१९॥ पुत्रदुःखाच्या अवकळा पाहतां। थोर शिणलों साईसमर्थां। तरी अभयकर याचिये माथा। ठेवुनी व्यथा निवारावी ॥२०॥ पश्चिमोन आपुलें महिमान। केलें आम्हीं येथवर आगमन। अनन्यभावे आलों शरण। एवढें जीवदान द्या आम्हां ॥२१॥ तंव तो साई करुणामूर्ति। आश्वासिता होय तयांप्रती। मशिदीच्या आश्रया जे येती। तयां न दुर्गती कल्पांती ॥२२॥ आतां तुम्ही निश्चित असा। उदी घ्या त्या व्रणावर फांसा। येईल गुण आठांचौदिवसां। ठेवा भरंवसा देवावरी ॥२३॥ मशीद नव्हे ही द्वारावती। येथें जयांचे पाय लागती। तात्काळ क्षेम आरोग्य पावती। येईल प्रतीती तुम्हांही ॥२४॥ येथें येतां आराम न पडे। हें तों कालत्रयींही न घडे। जो या मशिदीची पायरी चढे। तयाचे

बेडे पार जाणा ॥२५॥ पुढें बाबांचे आज्ञेकरून। व्यथितास सन्मुख बैसवून। पायावर बाबांनीं हात फिरवून। कृपावलोकन तें केलें ॥२६॥ व्यथा ही तों केवळ दैहिक। असेना कां ती दैविक। अथवा दुर्धर मानसिक। समूलहारक दर्शन ॥२७॥ पाहोनि श्रीसाईचें मुख। ठायींच विरालें सकळ दुःख। सेवन करितांचि वचनपीयुख। परम सुख रोगिया ॥२८॥ असो पुढें ते तैसेच तेथ। राहिले चार दिवसपर्यंत। गेला व्याधीस आराम पडत। विश्वासही जडत साईपदीं ॥२९॥ तदनंतर तीं तिघेंजणें। बाबांचिया पूर्ण अनुमोदनें। परतलीं आनंदनिर्भर मनें। संतुष्टपणें गांवासी ॥३०॥ हा काय लहान चमत्कार। हाड्याव्रणास पडला उतार। उदी आणि कृपेची नजर। हाच कीं उपचार अपूर्व ॥३१॥ ऐसें हें महापुरुषदर्शन। भाग्यें लाधतां आश्वासन। कल्याणकारक आशीर्वचन। तेणेंच निर्मूलन व्याधीचें ॥३२॥ असो कांहीं दिवस जातां। उदी व्रणावर लावितां सेवितां। घाय भरला सुकतां सुकतां। लाधला ^१आरोग्यता तो मुलगा ॥३३॥ ऐकून मालेगांवीं हें चुलता। साईदर्शनीं उपजली उत्सुकता। मनीं म्हणे मुंबईला परततां। पुरवूं आतुरता एवढी ॥३४॥ पुढें मुंबईलागीं जें निघती। मालेगांवीं-^२मनमाडावरती। घातला कोणीं विकल्प चित्ती। निश्चय त्यागिती शिरडीचा ॥३५॥ सत्कार्याची ऐसीच रीती।

१. ठाणे जिल्ह्यात बेलापूरजवळ तुरंभे गावी राहणाऱ्या शांताबाई या नावाच्या बाईच्या डाय्या हाताच्या अंगठ्यास हाड्याव्रण झाला होता. तो सात वर्षे होता. एके रात्री महाराजांनी तिला स्वप्नात जाऊन सांगितले, “तू डिकेमाली लाव !” बाई जागी झाली, तो तिला मोठा आनंद वाटू लागला. तिने व्रणाला डिकेमाली लावली व तिचा व्रण बरा झाला. तिने मग या सर्व मजकुराचे कार्ड महाराजांस लिहून पाठविले. त्या कार्डावर तारीख १ सप्टेंबर, १९१८ ही आहे.

२. मालेगाव आणि मनमाड या दोन्ही ठिकाणी

आरंभीं कुत्सित जन मोडा घालिती। लोकप्रवादा बळी न पडती। अंतीं सद्गती तयांसचि ॥३६॥ मग ते संतदर्शन डावलुनी। गेले थेट मुंबईलागुनी। उरली रजा अलिबागेस राहुनी। भोगावी मनीं हा संकेत ॥३७॥ ऐसा निश्चय जाहल्यावरी। तीन रात्रीं हारोहारी। ऐकिला ध्वनी निद्रेमाझारीं। 'अजून मजवरी अविश्वास ना' ॥३८॥ लागोपाठ ही 'अशरीर-वाणी। ऐकूनि डॉक्टर विस्मित मनीं। निश्चय केला शिरडी प्रयाणीं। अन्वर्थ ध्वनी वाटला ॥३९॥ परी एकासी दूषित ज्वर। डॉक्टरांचेच तया उपचार। तयास आराम पडलियावर। निघणें सत्त्वर ठरविलें ॥४०॥ परी तो ज्वर मोठा प्रखर। गुणा न येती कांहीं उपचार। पडे न लवमात्रही उतार। घडे न सत्त्वर निर्गमन ॥४१॥ मग ते मनीं करिती निर्वाण। जरी आज यास येईल गुण। तरी मी उद्यांच न दवडितां क्षण। शिरडीस प्रयाण करीन ॥४२॥ ऐसा करितां दृढ संकेत। प्रहरां दो प्रहरां ज्वरही उतरत। जाहला सफल तयांचा हेत। निघाले शिरडीप्रत डॉक्टर ॥४३॥ यथासंकल्प शिरडीस गेले। मनोभावे चरण वंदिले। बाबांहीं अंतरींचे अनुभव पटविले। लक्ष जडविलें निजसेवे ॥४४॥ मस्तकीं हस्त साशीर्वाद। ठेविला दिधला उदीप्रसाद। पाहुनी साईंचा महिमा अगाध। विस्मयाविद्ध जाहले ॥४५॥ राहिले तेथें चार दिवस। परतले डॉक्टर आनंदमानस। पुरे न होतां पंधरा दिवस। गेले विजापुरास बढतीवर ॥४६॥ हाड्यात्रणाचिया ओढी। आली साईदर्शन-परवडी। जडली संतचरणीं गोडी। जोडिली जोडी अक्षयी ॥४७॥ असेच एकदां डॉक्टर पिल्ले। नारू-व्यथेनें व्याकुळ झाले। एकावर एक सात झाले। बहुत कष्टले जीवाला ॥४८॥ साईबाबांचें भारी प्रेम।

३. घ्यावयाचे सोडून ४. लागोपाठ ५. आकाशवाणी

‘भाऊ’ आवडतें टोपणनाम। भाऊचें नित्य कुशल क्षेम। पुसावें परम आवडीनें॥४९॥ मशिदीमाजी सांजसकाळ। कठड्यासन्निध भाऊचें स्थळ। भाऊपाशीं बहुत काळ। गोष्टींचा सुकाळ परस्परां॥५०॥ भाऊ पाहिजे चिलीम ओढितां। भाऊ पाहिजे विडी फुंकितां। भाऊ पाहिजे न्याय निवडितां। जवळ नसतां करमेना॥५१॥ असो ऐसी तयांची कथा। दुःसह होऊनि नारूची व्यथा। भाऊंनीं अंथरूण धरिलें विकलता। दुःखोद्वेगता दुर्धर॥५२॥ ऐसा तो प्रसंग दारुण। मुखीं ‘साई’ नामस्मरण। पुरे यातना बरें तें मरण। पातले शरण साईतें॥५३॥ पाठविती बाबांस सांगून। कंटाळलों हें दुःख भोगून। काय हे किती अंगाला व्रण। नाही मज त्राण सोसावया॥५४॥ शुद्धाचरणें वर्ततां। कां मजला हे दुःखावस्था। दुष्कर्माच्या वाटे न जातां। कां मम माथां पाप हें॥५५॥ मरणप्राय नारूच्या वेदना। बाबा न आतां सोसवती आपणां। याहून आतां येऊं द्या मरणा। भोगीन यातना पुढारा॥५६॥ भोगिल्यावीण नाही गती। आणीक जन्म घेऊं लागती। परी प्रारब्धभोग कधींही न चुकती। मीही मंदमती हें जाणें॥५७॥ सुखें घेईन दहा जन्म। तेथें हें भोगीन माझें कर्म। कराया प्रकृत जन्माचा उपरम। एवढा हा धर्म मज वाढा॥५८॥ पुरें आतां या जन्माचें जिणें। सोडवा मज जीवेंप्राणें। नको आतां हें कष्ट सोसणें। हेंच मागणें मागतों॥५९॥ परिसून प्रार्थना सिद्धराणा। दया उपजली अंतःकरणा। डॉक्टर पिल्ल्यांचिया समाधाना। वर्षलें करुणामृत तें सेवा॥६०॥ मग भक्तकामकल्पद्रुम। पाहुनी दुःखावस्था ती परम। करावयालागीं तिचा उपशम। काय उपक्रम मांडिला॥६१॥ निरोप आणिला दीक्षितांनीं। बाबांनीं तें वृत्त परिसुनी। म्हणाले सांग तयास जाऊनी। “निर्भय मनीं राहीं तूं”॥६२॥ आणीक

तयास पाठवित्ती सांगूं। “किमर्थ दहा जन्मांचा पांगू। अवघ्या दहा दिवसांचा भोगू। भोगूं विभागून परस्पर॥६३॥ मोक्ष स्वार्थ वा परमार्थ। द्यावया मी असतां समर्थ। हाच कां तुझा पुरुषार्थ। मरणानर्थ मागसी॥६४॥ आणवा तयास उचलूनी। भोग हा साहूं कीं तो भोगुनी। जावें न ऐसें गांगरूनि। आणावा मारूनि पाठीवर”॥६५॥ असो डॉक्टर ऐसिये स्थितीं। आणिले तात्काळ मशिदीप्रती। पाठीचा तक्या काढुनी हातीं। दिधला तयाप्रती बाबांनीं॥६६॥ ठेविला आपुले सव्यभागीं। फकीर बाबा बैसत ते जागीं। म्हणाले टेंकून पड ये उगी। चिंता वाउगी करूं नको॥६७॥ करीं स्वस्थ लांब पाय। जेणें तुजला आराम होय। संचित संपेना भोगिल्याशिवाय। खरा उपाय तो हाचि॥६८॥ इष्टानिष्ट सुख-दुःख। संचितानुसार अमृत वा विख। हें प्रवाहपतित द्वंद्व देख। धरीं न हरिख वा शोक॥६९॥ जें जें येईल तें तें साहें। अल्ला मालीक वाली आहे। सदा तयाच्या चिंतनीं राहें। काळजी वाहे तो सारी॥७०॥ चित्त-वित्त-काया-वाणी-। सहित रिघावें तयाचे चरणीं। असतां निरंतर तयाचे स्मरणीं। दिसेल करणी तयाची॥७१॥ तंव ते वदती पिल्ले डॉक्टर। पट्टी बांधिती नारूवर। नानासाहेब चांदोरकर। परी न उतार कांहींच॥७२॥ बाबा म्हणती “नाना पागल। पट्टी सोड तूं मरशील। आतां काऊ येऊन टोंचील। मग तूं होशील चांगला”॥७३॥ असो ऐशा वार्ता चालतां। ‘अब्दुल आला तात्काळ वरता। पणत्यांत तेल घालावयाकरितां। काय अवचितां तैं घडलें॥७४॥ मशीद आधीं ती सांकड। भक्तांची होत बहुत भीड। त्यांतचि पिल्ले यांची गडबड। वावरूं अवघडला

६. वेडा ७. कावळा ८. मशिदीत दिवाबत्ती करणारा श्रीचा एक भक्त ९. थोड्या जागेची १०. दाटी ११. पाऊल टाकावयास

अब्दुल ॥७५॥ अब्दुल्ला निजकार्यी दक्ष। पणत्यांकडे तयाचें लक्ष। तेणें पिल्ल्यांकडे जाहले दुर्लक्ष। प्रकार विलक्षण घडला तें ॥७६॥ ^{१२}अब्दुल्ला तरी करील काय। होणारापुढें नाहीं उपाय। पिल्ल्यांनीं लांबविला होता जो पाय। चुकून पाय पडला वरी ॥७७॥ आधींच पाय होता सुजला। तेथेंच अब्दुलचा पाय पडला। मग पिल्ल्यांनीं जो ठणाणा केला। अति कळवळला जीव तें ॥७८॥ मारिली एकदांचि किंकाळी। मस्तकीं जाऊनि भिनली कळी। विनवीत बाबांस बद्धांजुळी। करुणासमेळीं तें परिसा ॥७९॥ नारू फुटून वाहूं लागती।

१२. अब्दुलभाई हा मूळचा नांदेडचा राहणारा; परंतु महाराजांच्या समाधीच्या आधी २५-३० वर्षांपासून शिर्डीसच सेवेसाठी येऊन राहिला होता. समाधीनंतरही काही मुशाहिरा न घेता फक्त अन्नवस्त्र घेऊन सेवा करित असे. महाराज देहधारी असताना त्याच्यावर अत्यंत काम पडत असे व ते सर्व तो मोठ्या प्रेमाने करित असे. पूर्वी नेहमी चावडीत राहत असे व त्यानंतर मृत्यू होईपर्यंत द्वारकामाईजवळ राहत होता. रात्रीसुद्धा विश्रांती न घेता कुराण पढण्यात बराच वेळ घालवीत असे. घरी त्याची आई, बायको व मुलगा इतकी मंडळी आहेत; पण त्यांना सर्वांना सोडून तो शिर्डीस राहिला होता. त्याची आई व मुलगा कधी कधी शिर्डीस येतात. बायकोही एकदा आली होती; पण तो त्यांपैकी कोणाच्याही मोहात पडला नाही. त्याच्या मुलाच्या लग्नाची काळजी त्याच्या आईला फार वाटत असे व तिने एके ठिकाणी जुळविण्याची शिकस्त केली. पण, अब्दुलभाई फकीर झाला आहे, त्याच्या येथे आमची मुलगी द्यावयाची नाही, असा रोकडा जबाब मिळाला. त्यानंतर ती बाई तेथे आली व महाराजांजवळ गाऱ्हाणे केले. महाराज म्हणाले, “सबुरी धर ! घाबरू नको. मुलाला चांगली मुलगी मिळेल व ते आपोआप जमून येईल.” अर्थात्, महाराजांच्या म्हणण्याप्रमाणे घडून आले. एकदा अब्दुलभाईची आई व मुलगा एका गावाला गेली असता, तेथे एका गृहस्थाची गाठ पडली व त्याने आपण माझी मुलगी करा, असा आग्रह धरला. त्याला काही मंडळींनी सांगितले की, मुलाचा बाप फकीर झाला आहे. त्यावर तो म्हणाला, “मीही फकीर झालो तरी हरकत नाही. माझी मुलगी मी या मुलालाच देणार.” त्याप्रमाणे ते लग्नही ताबडतोब उरकून घेतले. त्या गृहस्थाची एक मोठी मुलगी लग्नाची होती, तिचे लग्न जुळले होते; पण ते लग्न व्हावयाला अवकाश होता. तरीही त्याने न थांबता धाकट्या मुलीचे लग्न अब्दुलभाईच्या मुलाशी ताबडतोब करून टाकले.

पिल्ले अत्यंत अस्वस्थ चित्तीं। एकीकडे आक्रोश करिती। गाऊं अनुसरती दुसरीकडे ॥८०॥

“करम कर मेरे हाल पर तू करीम। तेरा नाम रहिमान है और रहीम। तूं ही दोनों आलम का सुलतान है।^{१३}जहां में नुमाया तेरी शान है। फना होने वाला है सब कारोबार। रहे नूर तेरा सदा आशकार। तूं आसिकका सदा मददगार है।”

राहून राहून उठतसे कळ। जीव कळवळला पडले विकळ। साईबाबांचा हा खेळ। झाली अटकळ सर्वाची ॥८१॥ बाबा वदती “पहा भाऊ। लागला बरें आतां गाऊं।” पिल्ले तयांस पुसती तो काऊ। अजून खाऊं येणार कां ॥८२॥ तेव्हां बाबा वदती “तूं जाई। स्वस्थ वाड्यांत पडून राहीं। आतां काऊ फिरून नाहीं। येणार पाहीं टोंचावया ॥८३॥ तोच नाहीं कां येऊन गेला। तोच तो ज्यानें पाय दिधला। तोच तो काऊ टोंचून पळाला। नारू तळाला घातला” ॥८४॥ कैचा काऊ आणि काउळा। होणार वृत्तांत समक्ष घडविला। काक अब्दुल्लारूपें प्रकटला। केलें बोला अन्वर्थ ॥८५॥ बोल नव्हे तो ब्रह्मलेख। कर्मावरीही मारील मेख। अल्पावकाशेंच भाऊस देख। लागलें सुख वाटावया ॥८६॥ उदीलेपन उदीसेवन। हेंच औषध हेंच अनुपान। जाहलें समूळ रोगनिरसन। उगवला जों दिन दहावा ॥८७॥ निघाले सजीव सप्त जंतु। जखमांमाजील बारीक तंतु। वेदना दुर्धर जाहल्या शांतु। दुःखासी अंतु जाहला ॥८८॥ जाणोनि ऐशिया चमत्कारा। पिल्ले साश्र्वय जाहले अंतरा। नेत्र स्रवले प्रेमधारा। पाहोनि^{१४}उदाराचरित तें ॥८९॥ बाबांचिया चरणसंपुटीं। पिल्ले तेथेंच

घालिती मिठी। बाष्पावरोध जाहला कंठी। फुटे न ओष्ठी कीं वाचा ॥१०॥ सांगून आणीक एक अनुभव। करूं हा संपूर्ण उदीप्रभाव। जया मनीं जैसा भाव। हाच गौरव ग्रंथाचा ॥११॥ एकदां माधवराव ज्येष्ठ। बापाजी तयांचा बंधु कनिष्ठ। कैसें तयांवरी येतां अरिष्ट। उदीनें ^{१५}अभीष्ट पावले ॥१२॥ ऐसा या उदीचा प्रभाव। किती वानावा म्यां नवलाव। ग्रंथिज्वरादि रोग सर्व। औषध अपूर्व नाहीं दुजें ॥१३॥ असतां ^{१६}साऊळ विहिरीवर। कुटुंबासी आला ज्वर। ग्रंथी उद्भवल्या जांघेवर। मनीं घाबरला बापाजी ॥१४॥ पाहून कुटुंब अति हैराण। तैसाच रात्रीचा समय भयाण। जाहला बापाजी भ्रांतमन। गळालें अवसान तयाचें ॥१५॥ धांव ठोकिली रातोरात। सकंप भयभीत शिरडीस येत। जाहला कथिता समस्त वृत्त। निजबंधूप्रत तेधवां ॥१६॥ म्हणती आल्या दोन गांठी। ज्वरसंतप्त झालीसे कष्टी। चला पहा कीं आपुल्या दिठीं। दिसे न गोठी मज बरवी ॥१७॥ बापाजी बोलतां केविलवाणी। माधवरावजी दचकले मनीं। गेलें पळोनि तोंडचें पाणी। मन ठिकाणीं पडेना ॥१८॥ माधवराव मोठे विवेकी। ग्रंथी म्हणतां भरली धडकी। ग्रंथिज्वराची तडकाफडकी। आहेच ठावुकी अवघियां ॥१९॥ प्रसंग बरवा वा बिकट। कार्य असो इष्टानिष्ट। आधीं साईस पुसावी वाट। परीपाठ हा धोपट शिरडींत ॥१००॥ मग तें जैसें जैसें कथिती। आचरावें तैसे स्थितीं। तेच भक्तसंकट निवारिती। वर्णावे किती अनुभव ॥१०१॥ असो या नित्यपाठानुसार। माधवरावही करिती विचार। आधीं बाबांस केलें हें सादर। साष्टांग नमस्कारपूर्वक ॥१०२॥ म्हणती जय जय साईनाथा। दया करावी आम्हां

१५. चितलेला हेतू १६. शिर्डीनजीक एक ठिकाण

अनाथां। हें संकट काय ओढवलें आतां। नसती चिंता उद्भवली ॥१०३॥ तुजवांचून कवणा आना। आम्ही जाऊं कराया याचना। दूर करीं त्या पोरीच्या यातना। आशीर्वचना देईं गा ॥१०४॥ करीं एवढें संकटहरण। आम्हां कैवारी कोण तुजवीण। करीं या दुर्धर ज्वराचें शमन। ब्रीदसंरक्षण करीं गा ॥१०५॥ पुसती अनुज्ञा जावयास। बाबा वदती तंव तयास। “नको जाऊं अपरात्रीस। उदी दे तियेस पाठवुनी ॥१०६॥ कशाच्या ग्रंथी कशाचा ताप। आपुला अल्ला मालिक बाप। बरें होईल आपोआप। होईल सुखरूप निर्घोर ॥१०७॥ मात्र तूं सकाळीं सूर्योदयीं। साऊळविहिरीस जाऊन येईं। आतांच नको जाण्याची घाई। स्वस्थ राहीं तूं येथें ॥१०८॥ उदयीकही जाऊन यावें। नलगे निरर्थक कुचंबावें। उदी लावितां सेवितां भावें। किमर्थ भ्यावें आपण” ॥१०९॥ परिसतां हें बापाजी भ्याला। तयाचा मोठा हिरमोड झाला। माधवराव जाणती औषधीपाला। परी न समयाला उपयोग ॥११०॥ एक साईकृपेवीण। औषधींस नाहीं गुण। हें एक वर्म ही एक खूण। माधवराव पूर्ण जाणती ॥१११॥ आज्ञा बाबांची वंदून। उदी दिधली पाठवून। राहिले माधवराव स्वस्थमन। परतला उद्विग्न बापाजी ॥११२॥ पाण्यांत उदी कालवून। पोटांत पाजिली अंगा लावून। घाम सुटला डवडवून। निद्रा लागून राहिली ॥११३॥ सूर्योदय जाहल्यावरी। कुटुंबास वाटली हुषारी। नाहीं ज्वर ना गांठी विषारी। बापाजी करी आश्चर्य ॥११४॥ इकडे माधवराव जे उठले। शौच मुखमार्जन आटपलें। साऊळ-विहिरीस जावया निघाले। दर्शना आले मशीदीं ॥११५॥ घेतलें बाबांचें दर्शन। घातलें पायीं लोटांगण। उदीसमवेत आशीर्वचन। मिळतांच तेथून निघाले ॥११६॥ मशिदीची पायरी उतरतां। बाबा तयांस ऐकिलें

आज्ञापितां । “शामा उठाउठी ये मागुता । विलंब लागतां कामा नये” ॥११७॥ असेल कीं भावजयी विव्हळ ।
 कैसी साहील दों ग्रंथींची जळजळ । पडली असेल करीत तळमळ । वाटेनें हळहळ दीरास ॥११८॥ करिती बाबा
 कांहीं इशारा । कां ये सत्त्वर म्हणती माघारा । तेणें शामा होय घाबरा । चाले झरझरा मार्गानें ॥११९॥ घाई घाई
 साऊळ विहीर । गांठेपर्यंत नव्हता धीर । पाऊल ठेवितां उंबरठ्यावर । चमत्कारले अंतरीं ॥१२०॥ जियेच
 गतरात्रीं ग्रंथिज्वर । चहा ठेविता पाही चुलीवर । माधवराव विस्मितांतर । जाहले स्थित्यंतर पाहुनी ॥१२१॥ तंव
 ते बापाजीस पुसत । ही तों नित्यव्यवसायरत । बापाजी म्हणे ही सर्व करामत । उदीची निश्चित
 बाबांच्या ॥१२२॥ म्हणे मीं येतांच उदी पाजिली । चोळून चोळून सर्वांगा चर्चिली । तात्काळ घर्मांकित तनू
 झाली । निद्रा लागली स्वस्थपणें ॥१२३॥ पुढें जंव सूर्योदय होत । उदूनि बैसली खडखडीत । ग्रंथी विराल्या
 ज्वरासहित । हें सर्व चरित्र साईचें ॥१२४॥ शामा पाहुनी ऐसी स्थिती । तात्काळ आठवली साईची उक्ती ।
 “उठाउठीं येई तूं मागुती” । साश्चर्य चित्तीं जाहला ॥१२५॥ जाण्याआधींच कार्य संपलें । चहा घेऊन
 माधवराव परतले । मशिदींत जाऊन पहिले । चरण वंदिले बाबांचे ॥१२६॥ म्हणती देवा काय हा खेळ । तूंचि
 उडविसी मनाची खळबळ । बसल्या जागीं उठविशी वावटळ । मागुती निश्चळ तूंचि करिसी ॥१२७॥ बाबा
 तयास प्रत्युत्तर देती । “पहा कर्माची गहन गती । मी करीं ना करवीं कांहींही निश्चिती । कर्तृत्व मारिती
 मजमाथां ॥१२८॥ कर्में जीं जीं अदृष्टें घडत । मी तों तेथील साक्षीभूत । कर्ता करविता तो एक अनंत ।
 कृपावंतही तो एक ॥१२९॥ मी ना देव ना ईश्वर । मी ना ‘अनल हक्क’ ना परमेश्वर । ‘यादे हक्क’ मी यादगार ।

बंदा मी लाचार अल्लाचा ॥१३०॥ सांडूनियां अहंकार। मानूनि तयाचे आभार। तयावरी जो घालील भार। बेडा तो पार होईल’ ॥१३१॥ असाच एका इराणीयाचा। अनुभव ऐका महत्त्वाचा। तयाच्या तान्हा मुलीची वाचा। बसतसे तासा-तासास ॥१३२॥ तासागणिक आंकडी येई। पडे धनुकली होऊनि ठायीं। अत्यवस्थ बेशुद्ध होई। उपाय कांहीं चालेना ॥१३३॥ पुढें तयाचा एक मित्र। वर्णी तयास उदीचें चरित्र। म्हणे ऐसें रामबाण विचित्र। औषध अन्यत्र असेना ॥१३४॥ जावें अविलंबें पारल्यास। उदी मागावी दीक्षितांस। असे तयांचे संग्रहास। अति उल्हासता देतील ॥१३५॥ ती उदी मग रोज थोडी। साईस्मरण श्रद्धा आवडीं। पाजितां ही जाईल आंकडी। सौख्यपरवडी लाधाल ॥१३६॥ ऐसें ऐकूनि मग तो पारशी। उदी मागून दीक्षितांपाशीं। मुलीस पाजितां नित्यनेमेंसीं। आरोग्य तिजसी लाधलें ॥१३७॥ तासातासां जी होतसे घाबरी। तात्काळ उदीनें जाहली बरी। जाऊं लागले मध्यंतरीं। लहरी-लहरीत सात तास ॥१३८॥ तासातासानें येणारी लहर। पडतां सातां तासांचें अंतर। कांहीं काळ क्रमिलियानंतर। १०परिहार समग्र जाहला ॥१३९॥ हर्द्यानजीक एका गांवांत।

१७. या उदीचे असे अनेक अनुभव आहेत. नारायण गोपिनाथ दिघे या नावाचे गृहस्थ मुंबईस राहत असत. त्यांच्या पोटात एक गाठ उत्पन्न झाली. ती फार कठीण होती व तिच्यापासून त्यांना फार त्रास होऊ लागला. मुंबईस एक-दोन प्रसिद्ध डॉक्टरांना ती दाखविली; पण काही उपयोग झाला नाही. पुढे त्यांना महाराजांकडे जाण्याविषयी एका गृहस्थाने सुचविले. अर्थात्, तशा स्थितीत जाणे शक्य नव्हते. ते म्हणाले, “महाराजांच्या आशीर्वादाने ही गाठ फुटून आतला रोग मळाच्या द्वाराने जाईल तर मला बरे वाटेल व मी महाराजांकडे जाऊ शकेन.” त्यावर त्या गृहस्थाने त्यांना महाराजांची उदी दिली. तिचे त्यांनी सेवन केले व दुसऱ्याच दिवशी सकाळी गाठ फुटून आतला पू शौचाच्या द्वाराने जाऊ लागला व दोन-चार दिवसांत त्यांना बरे वाटू लागले. मग लवकरच ते महाराजांच्या दर्शनास गेले.

रहातसे एक वृद्ध गृहस्थ। मूतखड्याच्या व्याधीनें ग्रस्त। जाहला त्रस्त अतिशय ॥१४०॥ हा रोग शस्त्रक्रियेवीण। अन्यथा नाहीं याचें निवारण। म्हणुनी शस्त्रक्रियाप्रवीण। पहा तरी कोण जन वदती ॥१४१॥ रोगी परम चिंतातुर। कर्तव्यार्थी न सुचे विचार। मरणोन्मुख कृश शरीर। दुःख अनिवार सोसेना ॥१४२॥ शस्त्रप्रयोगा लागे धैर्य। रोगिया अंतरीं नाहीं स्थैर्य। सुदैवें त्याचें नष्टचर्य। संपलें आश्चर्य तें परिसा ॥१४३॥ येरीकडे हा ऐसा प्रकार। तोंच त्या ग्रामींचे इनामदार। साईबाबांचे भक्त थोर। आले गांवावर समजलें ॥१४४॥ तयांपाशीं बाबांची विभूती। नित्य राही हें सर्व जाणती। रोगार्ताचे आप्तेष्ट येती। उदी प्रार्थिती तयांतें ॥१४५॥ इनामदारांनीं उदी दिधली। मुलानें बापास पाण्यांत पाजिली। पांचही मिनिटें नसतील लोटलीं। तोंच कीं वर्तली नवलपरी ॥१४६॥ उदीप्रसाद अंगीं जों भिनला। मूतखडा ठायींचा ढळला। मूत्रद्वारें बाहेर निसटला। आराम पडला तात्काळ ॥१४७॥ मुंबापुरीचे एक गृहस्थ। होते जातीचे प्रभु कायस्थ। होतां प्रसूतिसमय प्राप्त। स्त्री अत्यवस्थ सर्वदा ॥१४८॥ मग कितीही उपाय करा। गुण न एकाही उपचारा। बाईचा जीव होतसे घाबरा। ऐसा बिचारा त्रासला ॥१४९॥ 'श्रीराममारुती' नामें विख्यात। होते एक साईचे भक्त। तयांच्या विचारें हे गृहस्थ। जावया शिरडीप्रत निघाले ॥१५०॥ प्रसूतीचा येतां समय। महत् संकटीं पडत उभय। जाहला एकदां मनाचा निश्चय। पावूं निर्भय शिरडींत ॥१५१॥ होणार होईना कां निदानीं। होवो तें बाबांचे संनिधानीं। ऐसा संकल्प दृढ करोनी। शिरडीस येउनी राहिले ॥१५२॥ ऐसाही उभयतां कित्येक मास। करितीं जाहलीं शिरडींत वास। पूजा-

अर्चा साईसहवास। आनंद उभयांस जाहला ॥१५३॥ ऐसा क्रमितां कांहीं काळ। प्रसूतिसमय आला जवळ। काळजी उद्भवली प्रबळ। संकट टळणार कैसें हें ॥१५४॥ ऐसें म्हणतां म्हणतां आला। प्रसूतीचा दिवस पातला। गर्भद्वाराचा मार्ग अडला। सर्वास पडला विचार ॥१५५॥ बाईस होऊं लागल्या यातना। काय करावें कांहीं सुचेना। मुखें चालली बाबांची प्रार्थना। त्यावीण कवणा करुणाये ॥१५६॥ धांवुनी आल्या शेजारणी। घालूनि बाबांना गाऱ्हाणीं। एकीनें प्याल्यांत ओतुनी पाणी। उदी कालवुनी पाजिली ॥१५७॥ पांच मिनिटें गेलीं न गेलीं। तोंच बाईची सुटका झाली। गर्भस्थिती निर्जीव दिसली। गर्भीच मुकली चैतन्या ॥१५८॥ असो गर्भाची कर्मगती। होईल पुढारा गर्भप्राप्ती। बाई पावली भयनिर्मुक्ती। लाधली संस्थिती सौख्याची ॥१५९॥ वेदनाविरहित गर्भ स्रवली। हातीं पायीं सुखें सुटली। महच्चितेची वेळ टळली। ऋणी झाली जन्माची ॥१६०॥ पुढील अध्याय याहुनी गोड। परीसतां पुरेल श्रोत्यांचें कोड। निरसूनि चिकित्सकपणाची खोड। भक्तीची जोड लाधेल ॥१६१॥ आम्हां निराकाराची उपासना। आम्ही देणार नाहीं दक्षिणा। आम्ही वांकविणार नाहीं माना। तरीच दर्शना येऊं कीं ॥१६२॥ ऐसा जयांचा कृतनिश्चय। तेही पाहतांच साईचे पाय। दक्षिणेसहित साष्टांग काय। वाहती हा काय चमत्कार ॥१६३॥ उदीचाही अपूर्व महिमा। नेवासकरांच्या भक्तिप्रेमा। कैसें दूध पाजूनि भुजंगमा। गृहस्थधर्मा संरक्षिलें ॥१६४॥ ऐसेऐसिया कथा उत्तम। परिसतां उपजेल भक्तिप्रेम।

संसारदुःखा होईल उपशम। याहुनी परमसुख काय ॥१६५॥ म्हणोनि हेमाड करी विनंती। साईचरणीं करोनि
प्रणती। प्रेम द्या जी श्रोतयांप्रती। निज सच्चरितीं रमावया ॥१६६॥ स्वस्ति श्रीसंतसज्जनप्रेरिते।
भक्तहेमाडपंतविरचिते। श्रीसाईसमर्थसच्चरिते। उदीमहिमा नाम चतुस्त्रिंशत्तमोऽध्यायः संपूर्णः ॥

॥ श्रीसद्गुरूसाईनाथार्पणमस्तु। शुभं भवतु ॥